

בתרה דתשובה, כדכתיב בקרא: "ושב",
ובתר הכי — "ורפא לו"! ואמאי אמרינן
סליחה בתר תשובה?

ומתרצינן: לא סלקא דעתך הכי, למימר
רפואה בתר תשובה. דכתיב: "וישוב אל ה'
זירחמהו ואל אלהינו כי ירבה לסלוח". להכי
אמרינן סליחה בתר תשובה.

ומקשינן: ומאי חזית דסמכת אהא קרא
ד"וישוב אל ה'" — למסמך סליחה
לתשובה, סמוך אהא קרא קמא ד"ושב
ורפא" — למסמך רפואה לתשובה?

ומתרצינן: כתב קרא אחרניא: "הסולח לכל
עוניכי הרופא לכל תחלואיכי הגואל משחת
חייכי", להכי אמרינן רפואה בתר סליחה.

ומשמע מהאי קרא, דרפואה וגאולה — בתר
סליחה נינהו.

ותמהינן: למימרא דגאולה ורפואה, תרוייהו
בתר סליחה היא? והכתיב: "ולבכו יבין ושב
ורפא לו", חזינן דרפואה — בתר בינה
היא?!

ומבארינן: ההוא "ושב ורפא לו" — לאו
רפואה דתחלואים היא, אלא רפואה דסליחה
היא, דהיינו, שנשלח לו מן השמים, ונרפאה
נפשו מעוונותיו. אבל ברכת "רפאנו" —

רפואת הגוף היא, ולכן סדרה אחר סליחה,
כסדר הכתוב במקרא: "הסולח לכל עוניכי
הרופא לכל תחלואיכי וגו'".

ומה טעם ראו לומר גאולה [גואל ישראל]
בברכה שביעית, אחר סליחה, ולא אמרינן
ברכת רפואה בתר סליחה, כדכתיב: "הסולח
לכל עוניכי הרופא לכל תחלואיכי"?²⁰

אמר רבא: מתוך שעתידין ליגאל בשביעית,
ששבוע שמיטה שבן דוד בא בו — חלוק
משאר שנים, דשנה ראשונה רעב ולא רעב
וכו' כדאמרינן בפרק חלק [סנהדרין צ"ז
ע"א], ובשנה שביעית של שמיטה —
מלחמות, ובמוצאי שביעית בן דוד בא,
לפיכך קבעה לגאולה בברכה שביעית.

ומקשינן: והאמר מר: בשנה ששית — קולות,
דהיינו, שיצא קול שמיח בן דוד בא²¹.
בשביעית — מלחמות, במוצאי שביעית —
בן דוד בא, אם כן, רק במוצאי שביעית הוא
גאולה?!

ומתרצינן: מלחמה נמי — אתחלתא דגאולה
היא. שהיא גאולה מן הצרות הבאות עלינו
תמיד²².

ומה ראו לומר רפואה בברכה שמינית? והרי
ראוי היה, שגאולה תאמר בשמינית — ולא
בשביעית! שהרי רק תחילתה בשביעית,

21. כך פירש רש"י בסנהדרין [צ"ז ע"א]. לישנא
אחרניא פירש שם: קולות מתקיעת שופר.
שנאמר: "יתקע בשופר גדול".

22. אבל אין זו הגאולה מן הגלות. שעל גאולה
זו תקנו את הברכות: "מקבץ נדחי עמו ישראל",

20. ולא קשיא לגמ' מהך דקדמה רפואה לגאולה
בקרא ד"הרופא לכל תחלואיכי, הגואל משחת
חייכי", דהתם היינו גאולת החולה מן המוות.
ועל כך אינו מברך ברכה מיוחדת, דהיא בכלל
תפילת הרפואה, שלא יבוא לידי מיתה. אבל
גאולה דהך ברכה, היינו גאולת ישראל מן
הגלות. מהרש"א.